

«ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει» ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ‘‘Ορθόδοξη Κατήχηση’’

«Θεολογική προσέγγιση των Ιερών Μυστηρίων»
ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Αρχιμανδρίτης π. Δανιήλ Ψωίνος, Θεολόγος, Ιεροκήρυκας.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 1η

Τα μυστήρια της Εκκλησίας μας

Με τα ιερά μυστήρια εξημερώνεται και αναγεννάται ο πεπτωκώς άνθρωπος. Αποτελούν τους αγωγούς της χάριτος του Θεού που μεταδίδει Εκείνος στους ανθρώπους αοράτως, αλλά με αισθητά στοιχεία.

Τα μυστήρια της Αγίας μας Εκκλησίας είναι αναγκαία για τη σωτηρία μας. Χωρίζονται στα υποχρεωτικά (Βάπτισμα, Χρίσμα, Εξομολόγηση, Θεία Ευχαριστία) και στα προαιρετικά (Γάμος, Ιερωσύνη, Ευχέλαιο). Επίσης διακρίνονται σε αυτά που τελούνται άπαξ (Βάπτισμα, Χρίσμα, Ιερωσύνη) και σε αυτά που είναι επαναλαμβανόμενα (Θεία Ευχαριστία, Εξομολόγηση, Ευχέλαιο). Για το μυστήριο του Γάμου η Εκκλησία εκφράζοντας οικονομία ενώ είναι μη επαναλαμβανόμενο μυστήριο επιτρέπεται η τέλεση και δευτέρου έως και τρίτου.

Οι θεοσύστατες τελετές των μυστηρίων έλαβαν την ονομασία αυτή «μυστήρια» διότι είναι αόρατη η θεία χάρις που παρέχουν και διότι δεν επιτρέπεται η συμμετοχή απίστων και αβαπτίστων. Για να είναι έγκυρα τα μυστήρια χρειάζεται να τα τελήσει «κανονικά» χειροτονημένος ιερέυς ο οποίος είναι ανάγκη να έχει ακώλυτο την ιερωσύνη, συγκεκριμένα υλικά στοιχεία που απαιτεί κάθε μυστήριο και η ειδική ιερολογία.

Ο αριθμός των ιερών μυστηρίων δεν είναι συγκεκριμένος. Επεκράτησε όμως να αριθμούνται επτά μυστήρια σύμφωνα με σχολαστικές αντιλήψεις. Το βασικό είναι ότι δεν θεωρούνται μαγικές τελετές αφού δεν είναι αποκομμένες από τη φυσική και ιστορική πραγματικότητα. Είναι θεοσύστατες τελετές και προάγουν τον άνθρωπο στην πνευματική ζωή.

Το μυστήριο του Βαπτίσματος

Το μυστήριο του Βαπτίσματος αποτελεί την είσοδο και την ένταξη του ανθρώπου στο σώμα του Χριστού, την Εκκλησία. Ο βαπτισμένος έχει τη δυνατότητα να μετέχει σε κάθε πτυχή της εκκλησιαστικής ζωής. Χωρίς το μυστήριο αυτό κάποιος θεωρείται αμύητος και επομένως στερείται της μετοχής του εκκλησιαστικού σώματος.

Η αναγκαιότητα του μυστηρίου του Βαπτίσματος φαίνεται στα λόγια του Χριστού προς τον Φαρισαίο και νυκτερινό μαθητή Του Νικόδημο «έάν μή τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καί Πνεύματος οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ιωαν. 3,5) και «ὁ πιστεύσας καί βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται» (Μάρκ. 16,16)

Η ίδρυση και η παράδοση του μυστηρίου του Βαπτίσματος έγινε μετά την Ανάσταση όταν ο Χριστός είπε στους μαθητές και Αποστόλους Του: «Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28,19). Ἐκτοτε η εντολή αυτή έγινε πράξη και έργο της Εκκλησίας.

Στην αρχαία Εκκλησία οι άνθρωποι βαπτίζονταν σε μεγάλη ηλικία αφού πρώτα κατηχούντο ικανώς και αποδέχονταν την πίστη. Οι βαπτίσεις τελούνταν τις μεγάλες ημέρες κατά τις οποίες εορτάζονταν επίσης μεγάλες εορτές. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπήρξαν περιπτώσεις νη-

πιοβαπτισμού (οικογένεια Κορνηλίου, της Λυδίας, του δεσμοφύλακος των Φιλιππών, του Κρίσπου, του Στεφανά και άλλων). Ο νηπιοβαπτισμός τελικά επικράτησε από τον 5ο αιώνα και εντεύθεν.

Τα αισθητά σημεία του μυστηρίου είναι τρία:

1. Το νερό
2. Η τριπλή κατάδυση και ανάδυση του βαπτιζομένου
3. Τα λόγια της ακολουθίας

Η ειδική χάρη του μυστηρίου που λαμβάνει ο βαπτιζόμενος:

1. Η άφεση όλων των αμαρτιών
2. Η αναγέννηση, η δικαίωση, η υιοθεσία, η δυνατότητα σωτηρίας

Προϋπόθεση βασική για να βαπτισθεί κάποιος είναι η πίστη στο πρόσωπο του Χριστού ως αληθινού Θεού, Σωτήρος και Λυτρωτού. Η πίστη αυτή περιλαμβάνει τρία σημεία:

1. Την απόταξη του σατανά
2. Την σύνταξη με το Χριστό
3. Την προσκύνηση και τη λατρεία του Χριστού

Πριν το μυστήριο του Βαπτίσματος τελείται η ακολουθία των Εξορκισμών ή Αφορκισμών. Εκεί ο μέλων βαπτισθήναι ή ο ανάδοχος «ἀποτάσσει τὸν σατανά» και «συντάσσει τῷ Χριστῷ». Ομολογεί την πίστη απαγγέλοντας το Σύμβολο της Πίστεως και διαβάζοντας τρεις ευχές αφορκισμών και τέσσερις άλλες σχετικές ευχές. Χαρακτηριστικός είναι και ο διάλογος μεταξύ ιερέα και αναδόχου από τον οποίο διαφαίνεται η άρνηση του διαβόλου και των έργων του και η αποδοχή του Χριστού και η πίστη σ' Αυτόν.

Στο Σύμβολο της Πίστεως γίνεται αναφορά στο άγιο Βάπτισμα. Στην Καινή Διαθήκη το Βάπτισμα ονομάζεται «Λουτρόν», «Αναγέννησις», «Ανακαίνισις», «Φωτισμός», «Ταφή». Βαπτίζω σημαίνει βυθίζω στο νερό. Η τριπλή κατάδυση και ανάδυση του βαπτιζομένου γίνεται εις τύπον της τριήμερου Ταφής και Ανάστασις του Κυρίου.

Με το «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» ξεκινά το μυστήριο του Βαπτίσματος αφού το πάλοι ετελείτο μέσα στη θεία Λειτουργία. Ακολουθούν τα «ειρηνικά» και οι ευχές που αγιάζουν το νερό. Η βάπτιση γίνεται σε αγιασμό!!!

Η επάλειψη με εμπορικιστόν έλαιον δηλώνει την ειρήνευση και την καταλλαγή με το Θεό. Η χρήση με το λάδι γίνεται σταυροειδώς στο μέτωπο, το στήθος, το στόμα, τα χέρια, τα πόδια, τα αυτιά του βαπτιζομένου.

Ο πιστός βαπτίζεται τρεις φορές στο όνομα της Αγίας Τριάδος. Έπειτα τελείται συναπτά το μυστήριο του Χρίσματος. Μετά διαβάζονται οι ευχές της απολούσεως και της τριχοκουρίας.

Ο νεοφώτιστος ενδύεται ρούχα λευκά σε ένδειξη καθαρότητας, κρατά λαμπάδα φανερώνοντας το φως του Χριστού που δέχθηκε και στο οποίο θα πορεύεται, φοράει σταυρό δείγμα αυταπάρνησης και όπλο κατά του διαβόλου και σχηματίζει τρεις κύκλους γύρω από την κολυμβήθρα δηλώνοντας ότι ο Χριστός πλέον αποτελεί το κέντρο της ζωής του.

Ο ανάδοχος οφείλει να είναι συνειδητός Χριστιανός και ικανός να κατηχήσει σωστά τον αναδεκτό του. Να ζει συνετά και ενεργά μέσα στην Εκκλησία. Η επιλογή σωστού αναδόχου αποτελεί σπουδαίο έργο που πρέπει να επιτελείται από τους γονείς του αναδεκτού με ιδιαίτερη προσοχή και πνευματικά κριτήρια.